

Οι ιδιωτικές εκφράσεις ως εθνικές ιδιότητες της γλώσσας με βάση τις συντακτικές αλλαγές στα ελληνικά, γεωργιανά και ρωσικά

Svetlana Berikashvili

Οι ιδιωτικές εκφράσεις σε αντίθεση με τον ελεύθερο συνδυασμό των λέξεων, είναι «σταθερές, παγιωμένες» μονάδες, δηλαδή «λέξεις χωρίς σημασία, λέξεις-μορφές που έχουν λειτουργικότητα μόνο στα πλαίσια μιας συνταγματικής ενότητας, σ' ένα ορισμένο και αυστηρά καθορισμένο γλωσσικό περιβάλλον».¹ Συνήθως η σημασία των ιδιωτικών εκφράσεων δεν είναι ίδια με τη σημασία των μονάδων, από τις οποίες αποτελείται η έκφραση.²

Στην εισήγησή μας θα αναλύσουμε τις ιδιωτικές εκφράσεις ως χαρακτηριστικά στοιχεία της γλώσσας, που αποδεικνύουν την εθνική ταυτότητα του λαού και αποτελούν βάση για τη διαμόρφωση της νοοτροπίας του έθνους. Διαλέξαμε τους ιδιωτισμούς που αποτελούνται από συστατικές λέξεις: *ψυχή, καρδιά* και απαντούν σε πολλές γλώσσες, άρα πρέπει να έχουν πολλά κοινά στοιχεία σε διάφορες γλώσσες και να είναι κατανοητοί από περισσότερους λαούς. Ωστόσο, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να υπογραμμίσουμε ότι, παρόλες τις ομοιότητες που βρίσκουμε σε διάφορες γλώσσες (στην περίπτωση μας οι γλώσσες αυτές είναι: η ελληνική, η γεωργιανή και η ρωσική), κάθε έκφραση σχηματίζεται σύμφωνα με τους κανόνες της γλώσσας από την οποία προέρχεται και προσδιορίζεται για μια συγκεκριμένη γλωσσική κοινότητα, φανερώνοντας την ταυτότητα της γλώσσας.

Πρώτα απ' όλα πρέπει να καθορίσουμε ποια είναι τα χαρακτηριστικά των ιδιωτισμών, ώστε να σχηματίσουμε ένα σύστημα της χρησιμοποίησής τους σε μια γλωσσική κοινότητα. Σύμφωνα με τον Στ. Βλαχόπουλο, για να χαρακτηριστεί μια σημασιολογική μονάδα ως ιδιωτισμός, πρέπει να καλύπτει τις εξής προϋποθέσεις: α) Οι ιδιωτισμοί είναι αμετάβλητες σημασιολογικές μονάδες. β) Οι ιδιωτισμοί μπορεί να είναι μεμονωμένες λέξεις, φράσεις, αλλά και ολοκληρωμένες προτάσεις. γ) Η σημασία των ιδιωτισμών δεν ισούται με το άθροισμα των σημασιών των συστατικών τους και – κυρίως στην περίπτωση των μονολεκτικών ιδιωτισμών – δεν εξάγεται κανονικά³. Ο σχηματισμός των ιδιωτισμών, των πάγιων στερεότυπων λεκτικών συνδυασμών, αποτελεί μια από τις κύριες πηγές του λεξιλογικού εμπλουτισμού μιας γλώσσας και εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως είναι η ιστορία, η θρησκεία, η παράδοση, η νοοτροπία, ο τρόπος ζωής, το φυσικό τοπίο.

Η μελέτη που διεξήχθη είχε δύο κατευθύνσεις: 1) το λεξικό πλαίσιο των προαναφερόμενων ιδιωτισμών και την απόδοσή τους σε άλλες γλώσσες, καθώς και 2) το συντακτικό τους ρόλο στο σχηματισμό της πρότασης. Σύμφωνα με τη γενετική γραμματική του Noam Chomsky, η παραγωγή των προτάσεων της γλώσσας γίνεται με βάση την έννοια των μετασημασιολογικών νόμων. Οι νόμοι αυτοί μετατρέπουν τους συνδυασμούς λέξεων σε πλήρη τελικά σχήματα, τα οποία αποτελούν τις προτάσεις μιας γλώσσας. Στην περίπτωση μας οι συνδυασμοί λέξεων που μας ενδιαφέρουν είναι στερεότυπες φράσεις – οι ιδιωτικές εκφράσεις. Οι εκφράσεις αυτές μελετήθηκαν μέσα στις προτάσεις που αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα της σύγχρονης γλώσσας με βάση το γλωσσικό υλικό του Σώματος Κειμένων του Εθνικού Θησαυρού Ελληνικής Γλώσσας.⁴

Η απόδοση των ιδιωτικών εκφράσεων σε μια άλλη γλώσσα είναι πολύ δύσκολη διαδικασία. Αυτό που πρέπει να πετύχει ένας μεταφραστής είναι η ακρίβεια από λεξιλογική, γραμματική και συντακτική άποψη. Ταυτόχρονα πρέπει να γίνει μια σωστή μετάβαση από μια νοοτροπία σε άλλη, από ένα πολιτιστικό περιβάλλον σε άλλο. Σημαντικότερη είναι, βέβαια, όχι η μετάφραση «λέξη

¹ Μότσιου, Βικτώρια, *Στοιχεία Λεξικολογίας. Εισαγωγή στη νεοελληνική λεξικολογία*, Αθήνα 1994, 60.

² თავთოვანი, დ., *ქართული ენის სინტაქსური ერთეულების კლასიფიკაცია*, თბილისი 1961, 40.

³ Βλαχόπουλος, Στέφανος, *Λεξικό ιδιωτισμών της Νέας Ελληνικής*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2007, 14.

⁴ Βλ. <http://hnc.ilsp.gr> Για τα παραδείγματα από τη ρωσική γλώσσα χρησιμοποιήθηκε: Εθνικό Σώμα Ρωσικής Γλώσσας: <http://ruscorpora.ru/search-main.html>, ενώ για τη γεωργιανή γλώσσα χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα TextSTAT – Simple Text Analyse Tool, βλ. <http://neon.niederlandistik.fu-berlin.de/textstat/>, μέσω του οποίου ετοιμάστηκε σώμα λογοτεχνικών κειμένων από την Pf. I. Lobzhanidze.

προς λέξη», αλλά «νόημα προς νόημα». Αυτό που, κατά την Ελένη Σελλά, καθιστά τη μετάφραση ενός ιδιωτισμού εφικτή είναι ο συνδυασμός της καταλληλότητας των συνθηκών επικοινωνίας και της πλήρους αποκρυπτογράφησης του μυνήματος ενός ιδιωτισμού. Καθοριστικός παράγοντας πληροφόρησης είναι ο πραγματολογικός παράγοντας των ιδιωτισμών. Η πραγματολογική διάσταση περιλαμβάνει την κειμενική πληροφόρηση στην οποία ανήκει ο ιδιωτισμός και οδηγεί στην ανάπλαση του ιδιωτισμού στη γλώσσα-στόχο.⁵ Προσπαθήσαμε με πραγματολογική οπτική γωνία να βρούμε τις αντιστοιχίες των ιδιωτικών εκφράσεων με συστατικά στοιχεία *ψυχή, καρδιά* τόσο στη γεωργιανή όσο και στη ρωσική γλώσσα.⁶

Από τη λεξική άποψη μπορούμε να κατατάξουμε τους ιδιωτισμούς σε τέσσερις ομάδες:

α) πλήρως αντίστοιχες φρασεολογικές μονάδες, τόσο στο φρασεολογικό όσο και στο εννοιολογικό επίπεδο, π.χ. *βγάζω την ψυχή κάποιου - βηრობ ოდოვდო - дгуиу выиуиу* κτλ.

β) επιμέρους αντίστοιχες φρασεολογικές μονάδες στο δομικό και σημασιολογικό επίπεδο, π.χ. *ό,τι τραβάει η ψυχή κάποιου - ოდβ βηობ βηροβ ρο βηροβ (ό,τι επιθυμεί η ψυχή και η καρδιά), что твоей дгуиу угодно (ό,τι επιθυμεί η ψυχή σου)* κτλ.

γ) φρασεολογικές μονάδες που δεν έχουν αντιστοιχίες σε άλλες γλώσσες, π.χ. *εν βρασμώ ψυχής, σου κάνει την καρδιά περιβόλι* κτλ. και

δ) φρασεολογικές μονάδες που αντιστοιχούν σε ό,τι αφορά τα συστατικά τους, αλλά το νόημά τους είναι εντελώς διαφορετικό, π.χ. *η καρδιά μου χοροπηδάει* (με την έννοια «χαίρομαι πολύ») - *βηρο οδοβδοβδοβδο* (με την έννοια «νευριάζομαι») - *сердце выпрыгивает* (με την έννοια «φοβούμαι» ή «χαίρομαι») κτλ.

Οι ιδιωτισμοί συνήθως αποδίδονται σε μια άλλη γλώσσα με διάφορες έμμεσες τεχνικές, όπως είναι η μετάταξη ή μετάθεση (transposition), η μετατροπή (modulation), η ισοδυναμία (equivalence) και η προσαρμογή (adaptation). Για μας πιο ενδιαφέρουσα είναι λεγόμενη μετάταξη ή μετάθεση (transposition) που περιλαμβάνει γραμματικές αλλαγές, συνήθως συντακτικές-συνταγματικές, που είναι αναγκαίες για την εξασφάλιση του περιεχομένου της γλώσσας-πηγής. Η τεχνική αυτή μας ενδιαφέρει λόγω γραμματικών αλλαγών που γίνονται κατά την απόδοση σε μια άλλη γλώσσα.

Έτσι π.χ. η ιδιωτική έκφραση *πήγε η ψυχή στην Κούλουρη (τα κακάρωσε, (τον) έπιασε πανικός)*, που είναι καθαρά εθνικού χαρακτήρα, κατά την απόδοση στη γλώσσα-στόχο υπέστη πολλές μετατροπές (όχι μόνο από λεξική άποψη, αλλά και από συντακτική). Η μετάφραση αυτού του ιδιωτισμού στη γεωργιανή γλώσσα είναι: *βηρο γηροδο οδοβρο* (κατά λέξη: *η ψυχή στο λαιμό κάθισε*), ενώ στη ρωσική *дгуиа гуиа в някки* (κατά λέξη: *η ψυχή πήγε στις φτέρνες*). Εδώ μπορούμε να μιλήσουμε για επιμέρους αντίστοιχες φρασεολογικές μονάδες σε ό,τι αφορά το σημασιολογικό επίπεδο, αυτό βέβαια εξηγείται και από το γεγονός, ότι η φράση *πήγε η ψυχή στην Κούλουρη* είναι καθαρά εθνικού χαρακτήρα, άρα λόγω της ιστορίας αποδεικνύει την εθνική ταυτότητα. Στην περίπτωση της ελληνικής έχουμε ιστορικό, ενώ στις μεταφράσεις έχουμε σωματικό λεξικό πλαίσιο. Θα μπορούσαμε εδώ να αντικαθιστούμε τη λέξη *ψυχή* με τη λέξη *καρδιά* και στις τρεις γλώσσες: *πήγε η καρδιά στην Κούλουρη, βηρο γηροδο οδοβρο* (κατά λέξη: *η καρδιά στο λαιμό κάθισε*), *сердце гуио в някки* (κατά λέξη: *η καρδιά πήγε στις φτέρνες*).

Αξιοσημείωτο είναι ότι στους ιδιωτισμούς με συστατικά στοιχεία *ψυχή, καρδιά* πολύ συχνά παρατηρείται το φαινόμενο της υποκατάστασης της λέξης *ψυχή* με *καρδιά*. Εδώ θα μπορούσαμε να καθορίσουμε μερικές περιπτώσεις:

α) Όταν η λέξη *ψυχή* της γλώσσας-πηγής, δηλαδή της Ελληνικής, στη Γεωργιανή αντικαθίσταται με τη λέξη *καρδιά*, ενώ στη Ρωσική διατηρείται η λέξη *ψυχή*, π.χ. *βάζω κάποιον στην ψυχή μου - ვοδοββ βηροδο βδοβδο (βάζω κάποιον στην καρδιά μου) - чей-то образ в дгуиу (έχω την εικόνα κάποιου στην ψυχή)* κτλ.

β) Όταν η λέξη *ψυχή* σε μια γλώσσα-στόχο διατηρείται, ενώ στην άλλη έχουμε δύο παραλλαγές, και με τη λέξη *ψυχή* και με τη λέξη *καρδιά*, π.χ. *βγάζω την ψυχή κάποιου - βηροβ*

⁵ Σελλά, Ελένη, *Η μετάφραση των ιδιωτισμών: θεωρία και διδακτική*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. του Ιονίου Πανεπιστημίου, 1993, 9.

⁶ Στην ανακοίνωση προστίθενται ιδιωτικές εκφράσεις με συστατικές λέξεις *ψυχή, καρδιά*, (εν συνόλω: 70) καθώς και αντίστοιχες μεταφράσεις στη γεωργιανή και τη ρωσική γλώσσα.

L₁(VSO → SVO)

L₂(SVO → VSO)

L₃(SOV)

Η θέση του επιθετικού προσδιορισμού βρίσκεται πριν από το ουσιαστικό και στις τρεις γλώσσες.

Ας αναλύσουμε τον ιδιωτισμό *πήγε η ψυχή στην Κούλουρη*. Κατά την απόδοση αυτής της έκφρασης σε γλώσσες-στόχους εκτός από τις λεξικές μετατροπές, έχουμε και αλλαγές από τη συντακτική άποψη. Θα μπορούσαμε να παρουσιάσουμε αυτές τις αλλαγές με το εξής σχήμα:

L₁ (V + S + AM_{prepos.}) → L₂ (S + V + AM_{prepos.}) (απόδοση στη ρωσική γλώσσα)

L₁ (V + S + AM_{prepos.}) → L₃ (S + AM_{postpos.} + V) (απόδοση στη γεωργιανή γλώσσα)

Η διαφορά που βλέπουμε και στις τρεις γλώσσες είναι η αλλαγή θέσης των συστατικών στοιχείων του ιδιωτισμού. Πρέπει να σημειωθεί, επίσης, ότι η θέση του ρήματος στις γλώσσες αυτές δεν είναι αυστηρά καθορισμένη, άρα η θέση του υποκειμένου και του κατηγορήματος εναλλάσσεται ελεύθερα ακόμα και στη γλώσσα-πηγή, δηλαδή στην Ελληνική.

Γενικά, σύμφωνα με την καθολική γραμματική του Noam Chomsky, οι γλώσσες που επιτρέπουν την παράλειψη του αντωνυμικού υποκειμένου (pro-drop), εφόσον αυτό μπορεί να δηλώνεται από τις αντίστοιχες καταλήξεις του ρήματος⁹ (στην περίπτωση μας και οι τρεις γλώσσες είναι pro-drop), χαρακτηρίζονται με τη δυνατότητα αντιστροφής υποκειμένου και ρήματος. Αυτό αποδεικνύεται καθαρά στους ιδιωτισμούς και των τριών γλωσσών (π.χ. *τρέμει η καρδιά μου / η καρδιά μου τρέμει, зыро дозодзодзодс / дозодзодзодс зыро, сэрдыме дожым / дожым сэрдыме* κτλ.).

Αν ακολουθήσουμε τους συντακτικούς κανόνες καθεμιάς γλώσσας, θα μπορούσαμε να μετακινήσουμε ελεύθερα στη θέση του υποκειμένου το ρήμα και αντίστροφα, όμως, όταν μιλάμε για τους ιδιωτισμούς, πρέπει να έχουμε υπόψη και τη σημασιολογική απόχρωση που έχει καθεμιά έκφραση¹⁰, διότι οι ιδιωτισμοί είναι παγιωμένες εκφράσεις, που δεν ακολουθούν πάντα τους γενικούς συντακτικούς κανόνες της γλώσσας. Στη γεωργιανή γλώσσα το ρήμα συνηθίζεται να είναι στο τέλος της πρότασης ή φράσης, αλλά ούτε εδώ είναι αυστηρά καθορισμένη αυτή η θέση. Πολύ συχνά η σειρά των λέξεων εξαρτάται και από το λογικό τόνο στην πρόταση, και η σειρά των λέξεων δίνει διαφορετική νοηματική απόχρωση στην πρόταση.¹¹

Το συντακτικό της γεωργιανής γλώσσας, βέβαια, διαφέρει περισσότερο τόσο από τη γλώσσα-πηγή όσο και από τη ρωσική γλώσσα, και αυτό είναι αυτονόητο, διότι η ελληνική όπως και η ρωσική γλώσσα ανήκουν στην Ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών, ενώ η Γεωργιανή στην Καυκασιανή. Σε αντιδιαστολή με την ελληνική και τη ρωσική γλώσσα, που είναι κλιτικές γλώσσες, η Γεωργιανή είναι συγκολλητική γλώσσα. Στο συντακτικό της γεωργιανής γλώσσας σημαντικά είναι δύο σημεία: 1) η εργατική σύνταξη (ergative construction), καθώς και 2) η περιπλοκότητα του ρήματος. Αξιοσημείωτο είναι ότι ο ετερόπλωτος προσδιορισμός στη γενική πτώση χρησιμοποιείται στην ελληνική και ρωσική γλώσσα μετά από το ουσιαστικό που προσδιορίζει, ενώ στη γεωργιανή γλώσσα πριν από το ουσιαστικό που προσδιορίζει. Αυτό φαίνεται και στο παράδειγμα του ιδιωτισμού π.χ.

Η ψυχή του Ιβκοβιτς, βέβαια, πήγε στην Κούλουρη. (Ηλίας Δρυμόνας, Χ. Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις, Α.Ε. (Ελευθεροτυπία), 18/2/1999).

Η μετάφραση της αναφερόμενης πρότασης θα είναι ως εξής:

ο зыро зодс υ зыро, тд шждо зδωд, гзгддо удмжждо.

Дыма Ивковича, конечно же, ушла в пятаки.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι παρόλο που οι ιδιωτικές εκφράσεις συνήθως είναι παγιωμένες φράσεις, εδώ ο ιδιωτισμός διασπάται. Θα μπορούσαμε να παρουσιάσουμε τη σύνταξη της πρότασης ως εξής:

⁹ Μπέλλα, Σπυριδούλα, *Η δεύτερη γλώσσα. Κατάκτηση και διδασκαλία*. Αθήνα 2007, 86.

¹⁰ Η σχέση σύνταξης και σημασιολογίας προκαλεί πολλές αμφιβολίες για το ζήτημα αυτό βλ. Noam Chomsky, *Syntactic Structures*, The Hague, London – Paris 1965, 93-103.

¹¹ Για λεπτομερή ανάλυση βλ. зыро зодс, згш, шддшждшжд шдшжжго зδос υоδδωδс, шдогдо 1996, 11-17.

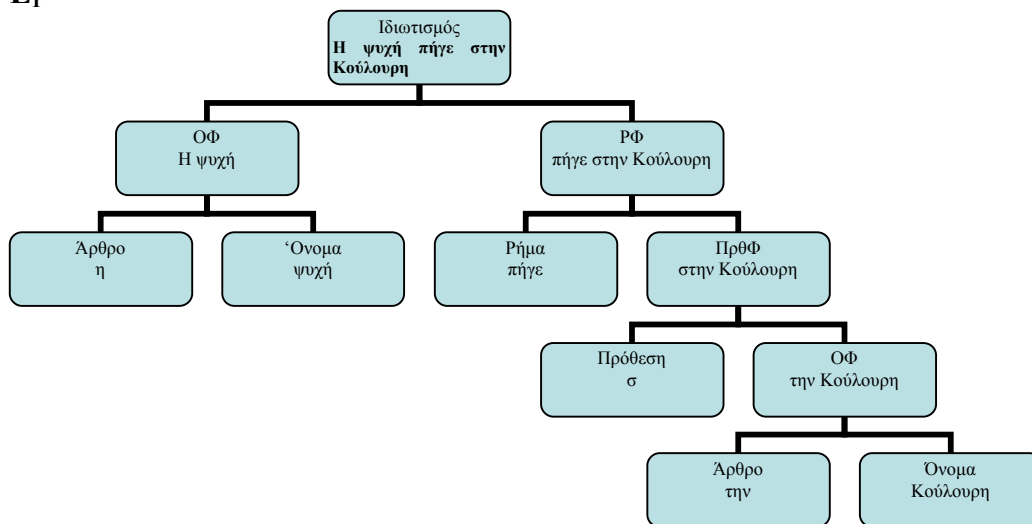
$$L_1 (S+Att.+A+V+AM_{prepos}) = X_{S+(V+AM_{prepos})}+Att.+A \rightarrow L_2 (S+Att.+A+V+AM_{prepos}) = X_{S+(V+AM_{prepos})} +Att.+A$$

$$L_1 (S+Att.+A +V+AM_{prepos}) = X_{S+(V+ AM_{prepos})} +Att.+A \rightarrow L_3 (O+S+A+AM_{postpos}.+V) = X_{S+(AM_{postpos}.+V)}+O+A^{12}$$

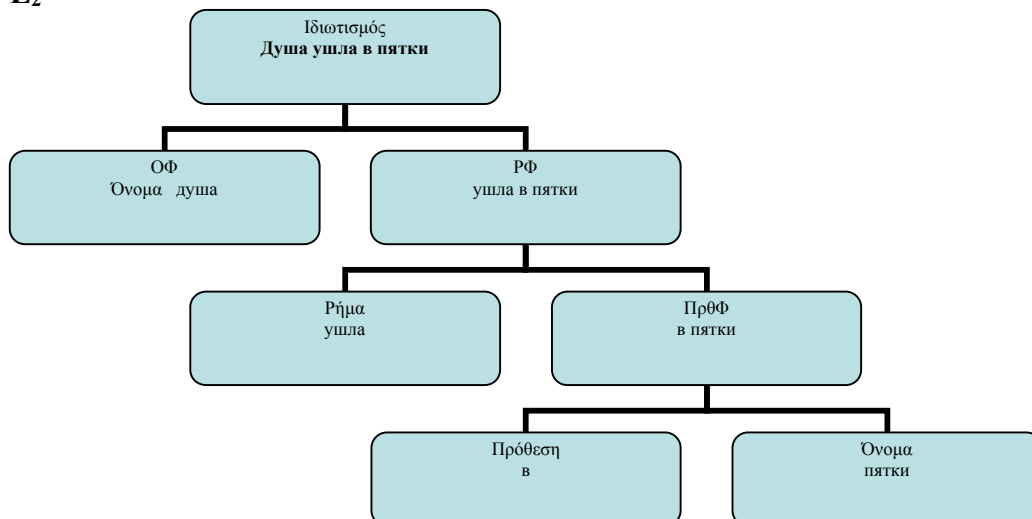
Οι αλλαγές που βλέπουμε είναι εξής: στην ελληνική φράση το υποκείμενο αλλάζει θέση με το ρήμα, και ο ιδιοτισμός διασπάται, δεν είναι πια παγιωμένη έκφραση, παρεμβάλλεται ετερόπτωτος και επιρρηματικός προσδιορισμός: στη γεωργιανή γλώσσα πριν από το υποκείμενο βάζουμε το αντικείμενο, που λειτουργεί ως ετερόπτωτος προσδιορισμός της ελληνικής φράσης, ενώ έχουμε παράθεση μόνο του επιρρηματικού προσδιορισμού· στη ρωσική γλώσσα έχουμε το ίδιο συντακτικό μοντέλο της ελληνικής.

Ας αναλύσουμε τα συστατικά στοιχεία της ιδιωτικής έκφρασης *η ψυχή πήγε στην Κούλουρη* ως άμεσα συστατικά της έκφρασης ή φράσης. Από την άποψη της ιεραρχικής οργάνωσης της έκφρασης ο ελληνικός ιδιοτισμός θα είναι ως εξής:

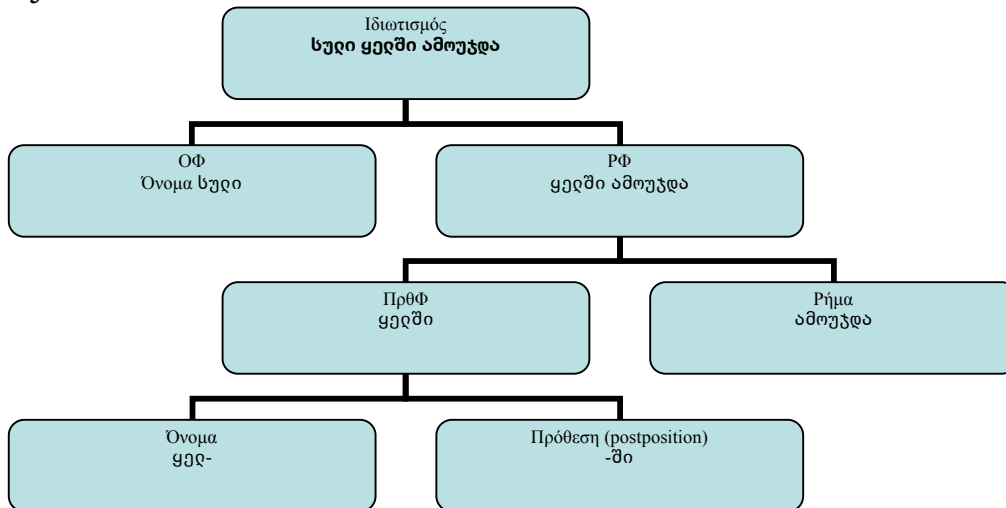
L₁

L₂

¹² Όπου L₁ είναι η γλώσσα-πηγή, L₂ και L₃ η γλώσσα-στόχος (αντίστοιχα Γεωργιανή και Ρωσική), X η ιδιωτική έκφραση, V ρήμα, S υποκείμενο, O αντικείμενο, A επιρρηματικός προσδιορισμός, Att. ετερόπτωτος προσδιορισμός, AM_{prepos}. / AM_{postpos}. εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός.

Από τα σχεδιαγράμματα φαίνονται καθαρά οι διαφορές που υπάρχουν στις τρεις γλώσσες. Η ιδιαιτερότητα της Ελληνικής είναι στην ύπαρξη του άρθρου που είναι στενά δεμένο με το όνομα, άρα οι ονοματικές φράσεις έχουν μια πιο στενή συντακτική σχέση απ' ό,τι βλέπουμε σε άλλες γλώσσες που χαρακτηρίζονται από την απουσία του άρθρου. Με τη βοήθεια του άρθρου σε μερικές ιδιωτικές εκφράσεις¹³ διακρίνεται και μεταβατικότητα του ρήματος, π.χ.:

Αυτό το πέντε της σκοτείνιασε τον ορίζοντα, της μαύρισε την ψυχή. (Βάνα Παπαθανασίου, *Άσε την πόρτα ανοιχτή*, Κέδρος, Αθήνα 1995.)

Πάντα του ήταν δύσκολος άνθρωπος, μα σαν είδε πως στον ξένο τόπο δε θα έχει την προκοπή που είχε στα δικά μας χώματα, μαύρισε η ψυχή του, τ' άφησε όλα να πάνε κατά διαβόλου. (Γιώργος Μιχαηλίδης, *Τα φονικά*, Καστανιώτης, Αθήνα 1991.)

Στην πρώτη πρόταση η ψυχή είναι στην αιτιατική πτώση και είναι αντικείμενο, και το ρήμα μεταβατικό, ενώ στη δεύτερη η ψυχή γίνεται το υποκείμενο, άρα είναι στην ονομαστική πτώση, ενώ το ρήμα αμετάβατο. Το ανάλογο συντακτικό μοντέλο έχουμε και κατά τη μετάφραση στη ρωσική γλώσσα. Και εδώ στην πρώτη πρόταση έχουμε αντικείμενο στην αιτιατική, ενώ στη δεύτερη υποκείμενο στην ονομαστική, μόνο που δεν υπάρχει άρθρο που δείχνει την πτώση. Ενώ στη γεωργιανή φράση η σύνταξη είναι εντελώς διαφορετική: στην πρώτη πρόταση έχουμε μεταβατικό ρήμα, ενώ βγρσθ είναι αντικείμενο στην ονομαστική πτώση, στη δεύτερη πρόταση, αν συμφωνούμε με την άποψη μερικών γεωργιανών γλωσσολόγων, βγρσθ είναι και πάλι αντικείμενο στην ονομαστική πτώση, ενώ το ρήμα είναι αμετάβατο. Στη γεωργιανή γλώσσα υπάρχουν μερικά ρήματα, που είναι αναστροφή (inverted), προβληματικά. Εδώ είναι πολύ δύσκολο να καθοριστεί το υποκείμενο και το αντικείμενο, διότι το γραμματικό υποκείμενο δεν είναι ταυτόχρονα και λογικό υποκείμενο της πρότασης: δηλαδή σύμφωνα με τη μετασχηματιστική θεωρία του Chomsky έχουμε υποκείμενο βαθιάς δομής και επιφανειακής δομής. Η δομή αυτή μοιάζει πολύ με τη δομή του υποκειμένου της παθητικής σύνταξης.¹⁴

Θα μπορούσαμε να βγάλουμε τα εξής συμπεράσματα:

I. Από τη σημασιολογική άποψη:

1. Διακρίνονται διάφορα επίπεδα της αντιστοιχίας των ιδιωτικών εκφράσεων και στις τρεις γλώσσες.
2. Επισημαίνεται το φαινόμενο υποκατάστασης της λέξης ψυχή με τη λέξη καρδιά σε διάφορα επίπεδα: η Γεωργιανή χαρακτηρίζεται περισσότερο με τη χρησιμοποίηση της λέξης καρδιά.

¹³ Βέβαια, εκεί που μιλάμε για τα θηλυκά ουσιαστικά και στην περίπτωσή μας όλες οι εκφράσεις αποτελούνται από τα συστατικά στοιχεία ψυχή, καρδιά που είναι θηλυκού γένους.

¹⁴ Για τη βαθιά και επιφανειακή δομή βλ. Noam Chomsky, *Topics in the Theory of Generative Grammar*, The Hague, Paris 1975, 51-55.

3. Σημειώνεται και υποκατάσταση των συστατικών στοιχείων των ιδιωτικών εκφράσεων με άλλα συνώνυμα, πράγμα που δίνει διαφορετική σημασιολογική απόχρωση.
4. Όλες αυτές οι σημασιολογικές διαφορές εξαρτώνται από τις κοσμοθεωρητικές αντιλήψεις της κάθε γλωσσικής κοινότητας.

II. Από τη συντακτική άποψη:

1. Οι ιδιωτισμοί είναι παγιωμένες εκφράσεις, που μέσω των μετασχηματιστικών νόμων μπορούν να αλλάζουν τη σύνταξή τους στην πρόταση και να διασπώνται.
2. Η γραμμική διάταξη του Υποκειμένου (S), Ρήματος (V) και Αντικείμενου (O) είναι διαφορετική και στις τρεις γλώσσες.
3. Και στις τρεις γλώσσες φαίνεται η δυνατότητα αντιστροφής υποκειμένου και ρήματος.
4. Τα ουσιαστικά και στις τρεις γλώσσες διαθέτουν καταλήξεις πτώσεων, γι' αυτό η θέση των λέξεων στην πρόταση δεν είναι αυστηρά καθορισμένη.
5. Κατά τη συντακτική απόδοση πρέπει να έχουμε υπόψη τις σημασιολογικές κοσμοθεωρητικές διαφορές κάθε γλώσσας, διότι μιλάμε για τους ιδιωτισμούς.
6. Η ρωσική γλώσσα έχει περισσότερες ομοιότητες με την ελληνική παρά με τη γεωργιανή γλώσσα, διότι ανήκει στην ίδια ινδοευρωπαϊκή οικογένεια γλωσσών.
7. Οι διαφορές που βλέπουμε στη ρωσική γλώσσα είναι στη γραμμική διάταξη του Υποκειμένου (S), Ρήματος (V) και Αντικείμενου (O) και στην απουσία άρθρου.

III. Η διαφορά της σύνταξης της γεωργιανής γλώσσας από τις ινδοευρωπαϊκές:

1. Το ρήμα της γεωργιανής γλώσσας απαιτεί εντελώς διαφορετικό συντακτικό μοντέλο.
2. Η γεωργιανή γλώσσα χαρακτηρίζεται από τη χρησιμοποίηση των προθέσεων μετά τη λέξη που προσδιορίζουν.
3. Ο ετερόπλωτος προσδιορισμός στη γενική τοποθετείται πριν από τη λέξη που προσδιορίζει.
4. Σε πολλά ρήματα (λεγόμενα προβληματικά ρήματα) της γεωργιανής γλώσσας έχουμε την έννοια του λογικού και του γραμματικού υποκειμένου.

Από τη μελέτη φαίνεται ότι η κάθε γλώσσα έχει δικό της μηχανισμό για το σχηματισμό των ιδιωτικών εκφράσεων. Βέβαια, αυτό εξαρτάται από τις λεξικές (ή κοσμοθεωρητικές) διαφορές και από τους συντακτικούς κανόνες των γλωσσών.

Βιβλιογραφία

Βλαχόπουλος, Στέφανος, *Λεξικό ιδιωτισμών της Νέας Ελληνικής*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα 2007.

Δεμίρη-Προδρομίδου, Ε. - Νικολαΐδου-Νέστορα, Δ. - Τρύφωνα-Αντωνοπούλου, Ν., *Η γλώσσα των ιδιωτισμών και των εκφράσεων*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1983.

Μότσιου, Βικτωρία, *Στοιχεία Λεξικολογίας. Εισαγωγή στη νεοελληνική λεξικολογία*, Αθήνα 1994.

Μπαμπινιώτης, Γεώργιος, *Θεωρητική γλωσσολογία, Εισαγωγή στη Σύγχρονη Γλωσσολογία*, Αθήνα 1998.

Μπέλλα, Σπυριδούλα, *Η δεύτερη γλώσσα. Κατάκτηση και διδασκαλία*. Αθήνα 2007.

Σελλά, Ελένη, *Η μετάφραση των ιδιωτισμών: θεωρία και διδακτική*. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου του Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. του Ιονίου Πανεπιστημίου, 1993.

Chomsky, Noam, *Topics in the Theory of Generative Grammar*, The Hague, Paris 1975.

Chomsky, Noam, *Syntactic Structures*, The Hague, London – Paris 1965.

გაბაშვილი, თბბბ, ჯივბაძე, ბბბ, მბჟბო, ბბბ, მბბბბბბ, ბბბ, მბბბბბბ, ბბბ, მბბბბბბ ბბბბბბ ბბბბბ, ბბბბბბ 2008. [= Γκαμκრელიძე, Ταμάჯ - Κικνάτζე, Ζάζა. - Σιαდούρι, Ίνγκα. – Σενγκელია, Νάνα, *Θεωρητική γλωσσολογία*, Τιφλίδα 2008.]

ბაბაშვილი, ბ., *ქართული ზნობიერების სპირიტუალიზმი, სსრ სპირიტუალიზმი* ბბბბბბბ ბბბბბბბ 1961. [= Ταკაისბილი Α., *Τα ζητήματα της γεωργιανής φρασεολογίας*, Εκδόσεις της Ακαδημίας της Σοβιετικής Γεωργίας, Τιφλίδα 1961.]

ჯივბაძე, ბბბ, *ბბბბბბბბბბ ბბბბბბბ ბბბბ ბბბბბბბ*, ბბბბბბ 1996. [= Κβατσάτζე, Λέο, *Το συντακτικό της μοντέρνας γεωργιανής γλώσσας*, Τιφλίδα 1996.

Παράρτημα

№	Ιδιωτική έκφραση στην ελληνική γλώσσα	Έννοια της έκφρασης	Ιδιωτική έκφραση στη γεωργιανή γλώσσα	Μετάφραση λέξη προς λέξη	Έννοια της έκφρασης	Ιδιωτική έκφραση στη γεωργιανή γλώσσα	Μετάφραση λέξη προς λέξη	Έννοια της έκφρασης
1.	βγάζω την ψυχή κάποιου	ταλαιπωρώ κάποιον	სურის ნადედა, გურის ნადედა	βγάζω την ψυχή, βγάζω την καρδιά	ταλαιπωρώ κάποιον	душу вынуть	βγάζω την ψυχή	ταλαιπωρώ κάποιον
2.	σου βγάζει την ψυχή ανάποδα	ταλαιπωρώ	სურს ამოგაცვრის, ამოგადრობს	σου βγάζει την ψυχή, σου βγάζει την ψυχή ανάποδα	ταλαιπωρώ	всю душу вынуть, вывернуть наизнанку душу	βγάζω όλη την ψυχή, γυρίζει ανάποδα την ψυχή	ταλαιπωρώ
3.	του βγαίνει η ψυχή (I)	ταλαιπωρούμαι	ყვრძი ამბნდის	του βγαίνει στο λαιμό	ταλαιπωρούμαι	душа томится	η ψυχή υποφέρει	ταλαιπωρούμαι
4.	βγαίνει η ψυχή (II)	πεθαίνει	სური ამბნდის, სური ვრევა,	βγαίνει η ψυχή, πίνει την ψυχή,	πεθαίνει	испустить дух, отдать Богу душу, отлетает душа	εκπνέω, δίνω την ψυχή στο Θεό, πετάει η ψυχή	πεθαίνει
5.	βγαίνει η ψυχή ανάποδα	ταλαιπωρούμαι	სური გაძვრედა	γδέρνω την ψυχή	ταλαιπωρούμαι	душа томится	η ψυχή υποφέρει	ταλαιπωρούμαι
6.	μια ψυχή που 'ναι να βγει, ας βγει	ό,τι βρέξει ας κατεβάσει	რაც მოხახრეხია, მოხრეხს	ό,τι θα γίνει ας γίνει	ό,τι είναι να γίνει ας γίνει	чему бывать, того не миновать	ό,τι είναι να γίνει, δεν θα το ξεφύγεις	ό,τι είναι να γίνει ας γίνει
7.	πήγε η ψυχή στην Κούλουρη	με έπιασε πανικός	სური ყვრძი ამოუჯდა	κάθισε η ψυχή στο λαιμό	με έπιασε πανικός	душа ушла в пятки	η ψυχή πήγε στις φτέρνες	με έπιασε πανικός
8.	βάζω κάποιον στην ψυχή μου	συμπαθώ κάποιον	ვიბმეხს გურძი ჩადედა	βάζω κάποιον στην καρδιά μου	συμπαθώ κάποιον, εκτιμώ κάποιον	чей-то образ в душе	να έχεις την εικόνα κάποιου στην ψυχή	συμπαθώ κάποιον
9.	βάζω ψυχή	επενδύω την ψυχή	სურის ჩადედა	βάζω ψυχή	επενδύω την ψυχή	вложить душу (во что-либо)	βάζω ψυχή (σε κάτι)	επενδύω την ψυχή

10.	βάζω στην ψυχή	μτφ. τοποθετώ στην ψυχή	Եղբի հաղթծա	βάζω στην ψυχή	μτφ. τοποθετώ στην ψυχή	вкладывать в душу	βάζω στην ψυχή	μτφ. τοποθετώ στην ψυχή
11.	δίνω την ψυχή μου για κάποιον ή κάτι	κάνω κάθε θυσία για κάποιον ή κάτι	Եղբ ան զոթըրցծ, տաճն ան զծոցաճ	χωρίς να λυπηθώ την ψυχή μου, χωρίς να λυπηθώ το κεφάλι	κάνω κάθε θυσία για κάποιον ή κάτι	душу отдать (за кого-либо, за что-либо)	δίνω την ψυχή μου (για κάποιον ή κάτι)	κάνω κάθε θυσία για κάποιον ή κάτι
12.	δίνω ψυχή	ζωντανεύω κάτι	Եղբոն մտածըրցա	εμπνέω την ψυχή	ζωντανεύω κάτι	вдохнуть душу	εμπνέω την ψυχή	ζωντανεύω κάτι
13.	ψυχή ζώσα	κανένας	ըրոտ Եղբոց ան հաճն	δεν φαίνεται ούτε μια ψυχή	κανένας	ни души, живой души нет	καμιά ψυχή, δεν είναι ζωντανή ψυχή	κανένας
14.	κλαίω με την ψυχή μου	κλαίω γοερά	ճըրոտ զծոհո	κλαίω με την καρδιά	κλαίω γοερά	душа плачет	κλαίει η ψυχή	είμαι πολύ λυπημένος και κλαίω
15.	κλαίει η καρδιά μου	είμαι πολύ λυπημένος	ճըրոն մըցզրա	κλείνει η καρδιά μου	είμαι πολύ λυπημένος	сердце плачет	κλαίει η καρδιά	είμαι πολύ λυπημένος
16.	κάποιον πιάνει η ψυχή του	στενοχωριέται κάποιος	Եղբոն սծորոմըցա	σβήνει η ψυχή	στενοχωριέται, βασανίζεται, πεθαίνει κάποιος	душа не на месте	η ψυχή δεν είναι στη θέση της	στενοχωριέται
17.	ό,τι τραβάει η ψυχή κάποιου	ό,τι επιθυμεί κάποιος	հաց Եղբն Եղբսա ըս ճըրն	ό,τι επιθυμεί η ψυχή και η καρδιά	ό,τι επιθυμεί κάποιος	что твоей душе угодно	ό,τι επιθυμεί η ψυχή σου	ό,τι επιθυμεί κάποιος
18.	το τραβάει η καρδιά μου	το επιθυμεί	հաց Եղբն Եղբսա ըս ճըրն	ό,τι επιθυμεί η ψυχή και η καρδιά	ό,τι επιθυμεί κάποιος	что твоей душе угодно	ό,τι επιθυμεί η ψυχή σου	ό,τι επιθυμεί κάποιος
19.	τον πόνεσε η ψυχή μου	στενοχωρήθηκα γι' αυτόν	ճըրո մըմծոցոցա	τον πόνεσε η καρδιά μου	στενοχωρήθηκα γι' αυτόν	душа болит из-за кого-либо	η ψυχή πονάει για κάποιον	στενοχωρήθηκα γι' αυτόν
20.	κρατάτε την ψυχή στα δόντια	να είστε δυνατοί, να μην απελπιστείτε	Եղբո զծորոտ մոցորոցն	κρατώ την ψυχή με δόντι	ψυχομαχώ, ζω με πολλές δυσκολίες	_____	_____	_____
21.	με την ψυχή στο στόμα	για κάποιον που είναι πολύ κουρασμένος ή	Եղբո ցըրմո մըծջոճըճա, Եղբո ՅՅՅոհմո	έχει την ψυχή στο λαιμό, έχει την ψυχή	δεν αντέχει πια, αγωνιά για κάτι	_____	_____	_____

		που αγωνιά πολύ για κάτι	շիւն	στη μύτη				
22.	πουλώ την ψυχή μου στο διάβολο, χαρίζω την ψυχή μου στο διάβολο	δε διστάζω να μεταχειριστώ κάθε μέσο, να πληρώσω ο,τιδήποτε για να πετύχω κάτι	Եղբոյ յՅԹՅՅԵ ԹՈՆԿՈՒԹ, Եղբոյ յՅԹՅՅԵ ԹՈՆԵՅ	πουλώ την ψυχή μου στο διάβολο, δίνω την ψυχή μου στο διάβολο	δε διστάζω να μεταχειριστώ κάθε μέσο, να πληρώσω ο,τιδήποτε για να πετύχω κάτι	продать душу дьяволу, отдать душу дьяволу	πουλώ την ψυχή μου στο διάβολο, δίνω την ψυχή μου στο διάβολο	δε διστάζω να μεταχειριστώ κάθε μέσο, να πληρώσω ο,τιδήποτε για να πετύχω κάτι
23.	εν βρασμό ψυχής	για πράξεις που γίνονται υπό το κράτος μεγάλης ψυχικής αναταραχής	_____	_____	_____	_____	_____	_____
24.	για την ψυχή της μάνας μου	τζάμπα, χωρίς πληρωμή	_____	_____	_____	за красивые глазки	για τα ωραία μάτια	τζάμπα, χωρίς πληρωμή
25.	δεν βαστά η ψυχή μου	δεν έχω το ψυχικό σθένος, δεν αντέχω πια	Եղբոյ ցըրԹԻ ԹՅԵՅԵ ՆԹՈՆԵՂՈ	βγήκε στο λαιμό μου η ψυχή μου	δεν έχω το ψυχικό σθένος, δεν αντέχω πια	моя душа не выдержала	δεν αντέχει η ψυχή μου (μόνο στο παρελθόν)	δεν έχω το ψυχικό σθένος, δεν αντέχω πια
26.	δεν το βαστάει η καρδιά μου	δεν έχω το ψυχικό σθένος, δεν αντέχω πια	Եղբոյ ցըրԹԻ ԹՅԵՅԵ ՆԹՈՆԵՂՈ	βγήκε στο λαιμό μου η ψυχή μου	δεν έχω το ψυχικό σθένος, δεν αντέχω πια	не выдерживает мое сердце	δεν αντέχει η καρδιά μου	δεν έχω το ψυχικό σθένος, δεν αντέχω πια
27.	με όλη μου την ψυχή	εγκάρδια, ομόψυχα	Թոյրոյ ճըրոտ ըձ Եղբոտ	με όλη μου την καρδιά και την ψυχή	εγκάρδια, ομόψυχα	с душой, от всей души, всей душой	με την ψυχή, από όλη την ψυχή μου, με όλη μου την ψυχή	εγκάρδια, ομόψυχα
28.	με όλη μου την καρδιά	εγκάρδια, ομόψυχα	Թոյրոյ ճըրոտ ըձ Եղբոտ	με όλη μου την καρδιά και την ψυχή	εγκάρδια, ομόψυχα	всем сердцем, от всего сердца, от чистого сердца	με όλη μου την καρδιά, από όλη την καθαρή καρδιά μου	εγκάρδια, ομόψυχα
29.	με μια ψυχή, με μια καρδιά	εγκάρδια, ομόψυχα	Թոյրոյ ճըրոտ ըձ Եղբոտ	με όλη μου την καρδιά και την	εγκάρδια, ομόψυχα	с душой, от всей души, всей	με την ψυχή, από όλη την ψυχή	εγκάρδια, ομόψυχα

				ψυχή		душой, всем сердцем, от всего сердца, от чистого сердца	μου, με όλη μου την ψυχή, με όλη μου την καρδιά, από όλη την καρδιά, από την καθαρή καρδιά μου	
30.	με ψυχή και με καρδιά	πολύ πρόθυμα	Եջրոտ րա ցըրոտ	με την ψυχή και την καρδιά	πολύ πρόθυμα	с душой	με την ψυχή	πολύ πρόθυμα
31.	μαυρίζει η ψυχή κάποιου	για μεγάλη στενοχώρια, αισθάνομαι θλίψη	ցըրծի մոռցըրհ	έπεσε στην καρδιά του	για μεγάλη στενοχώρια, αισθάνομαι θλίψη	потемнела душа, отяжелела душа	σκοτεινίασε η ψυχή, βάρυνε η ψυχή	για μεγάλη στενοχώρια, αισθάνομαι θλίψη
32.	μαυρίζει η καρδιά κάποιου	για μεγάλη στενοχώρια, αισθάνομαι θλίψη	ցըրծի մոռցըրհ	έπεσε στην καρδιά του	για μεγάλη στενοχώρια, αισθάνομαι θλίψη	потемнела душа, отяжелела душа	σκοτεινίασε η ψυχή, βάρυνε η ψυχή	για μεγάλη στενοχώρια, αισθάνομαι θλίψη
33.	η καρδιά μου είναι μαύρη	αισθάνομαι θλίψη	ըսըսըսըսըսըսըս ցըրո	θλιβερή καρδιά	αισθάνομαι θλίψη	отяжелевшее сердце, темная душа	βεβαρημένη καρδιά, σκοτεινή ψυχή	αισθάνομαι θλίψη, κακόψυχος άνθρωπος
34.	γελάω με την καρδιά	γελάω πάρα πολύ	ցըրոտ շոթոճո	γελάω με την καρδιά	γελάω πάρα πολύ	смеяться всем сердцем	γελάω με όλη μου την καρδιά	γελάω πάρα πολύ
35.	γελάω με την ψυχή	γελάω πάρα πολύ	ցըրոտ շոթոճո	γελάω με την καρδιά	γελάω πάρα πολύ	смеяться всей душой	γελάω με όλη μου την ψυχή	γελάω πάρα πολύ
36.	ανοίγω την καρδιά μου σε κάποιον (I)	εκμυστηρεύομαι	ցըրոն ցահեճա, ցըրոն ցաճաճըճ	ανοίγω την καρδιά μου, ξαπλώνω την καρδιά μου	εκμυστηρεύομαι	раскрыть кому- нибудь сердце	ανοίγω την καρδιά σε κάποιον	εκμυστηρεύομαι
37.	μου ανοίγει την καρδιά (II)	με χαροποιεί	_____	_____	_____	_____	_____	_____
38.	μου ανοίγει την ψυχή	με χαροποιεί	_____	_____	_____	_____	_____	_____

39.	ανοίγει η καρδιά μου	χαίρομαι	გუღს უბაზის	χαίρεται η καρδιά μου	χαίρομαι	сердце радуется	χαίρεται η καρδιά μου	χαίρομαι
40.	ανοίγει η ψυχή μου	χαίρομαι	სუღს უბაზის	χαίρεται η ψυχή μου	χαίρομαι	душа радуется	χαίρεται η ψυχή μου	χαίρομαι
41.	έχω καρδιά	είμαι καλόκαρδος	_____	_____	_____	_____	_____	_____
			გუღი არ მავცხ	δεν έχω καρδιά	δεν έχω διάθεση	сердце не лежит	δεν κείται η καρδιά	δεν μου κάνει καρδιά
42.	σου κάνει την καρδιά περιβόλι (I)	σου ανοίγει την καρδιά (II)	_____	_____	_____	душа поет, радостно на душе	η ψυχή τραγουδάει, χαίρεται η ψυχή	χαίρομαι
43.	μου έκανες την καρδιά περιβόλι (II)	ειρ. μου έκανες την καρδιά καρβουναποθήκη	_____	_____	_____	_____	_____	_____
44.	αφήνω την καρδιά μου να μιλήσει	εκφράζω τα συναισθήματά μου και καθοδηγούμαι από αυτά	გუღს ვუჯერებ, გუღს ვუხმებ	πιστεύω στην καρδιά μου, ακούω την καρδιά μου	εκφράζω τα συναισθήματά μου και καθοδηγούμαι από αυτά	слушать сердце	ακούω την καρδιά	εκφράζω τα συναισθήματά μου και καθοδηγούμαι από αυτά
45.	κάποιος / κάτι μου μιλάει στην καρδιά	με συγκινεί	_____	_____	_____	за душу берет	με πιάνει από την ψυχή	με συγκινεί
46.	έχω καρδιά μάλαμα	είμαι καλόκαρδος	ოქროს გუღი მავცხ	έχω καρδιά μάλαμα	είμαι καλόκαρδος	золотое сердце	χρυσή καρδιά	είμαι καλόκαρδος
47.	έχω καρδιά πέτρα	είμαι πολύ σκληρός άνθρωπος	ქვის გუღი მავცხ	έχω καρδιά πέτρα	είμαι πολύ σκληρός άνθρωπος	камень на сердце, каменное сердце	(έχω) πέτρα στην καρδιά πέτρινη καρδιά	είμαι πολύ σκληρός άνθρωπος
48.	έρχεται η καρδιά μου στη θέση της	ξαναβρίσκω την ηρεμία μου	გუღის რადება გუღის ადგილას, გუღის რაყენება	τοποθετείται η καρδιά μου στη θέση της, βάζω, τοποθετώ την καρδιά	ξαναβρίσκω την ηρεμία μου	_____	_____	_____

49.	με μισή καρδιά	διστακτικά, ακούσια						
50.	δε μου κάνει καρδιά	λυπάμαι, δε θέλω, δεν αντέχω κάτι	ահ թոժոճըյն ջըրօ	δεν πάει η καρδιά μου	λυπάμαι, δε θέλω, δεν αντέχω κάτι	не лежит сердце к чему-либо, не по душе	δεν κείται η καρδιά μου για κάτι, δεν (είναι) για την ψυχή μου	λυπάμαι, δε θέλω, δεν αντέχω κάτι
51.	μου πλακώνει την καρδιά	προκαλεί μελαγχολία	ջըրծը ըղղօ ժանցն	μου πλακώνει την καρδιά	κάτι είναι θλιβερό	камень на сердце, тяжесть на сердце	(έχω) πέτρα στην καρδιά, (έχω) βάρος στην καρδιά	προκαλεί μελαγχολία, κάτι είναι θλιβερό
52.	κάτι μου πλακώνει την ψυχή	κάτι είναι θλιβερό	ջըրծը ըղղօ ժանցն	μου πλακώνει την καρδιά	κάτι είναι θλιβερό	камень на душе, тяжесть на душе	(έχω) πέτρα στην ψυχή, (έχω) βάρος στην ψυχή	κάτι είναι θλιβερό
53.	η καρδιά μου χοροπηδάει	χαίρομαι πολύ	ջըրօ սժոժոթժանց	η καρδιά μου χοροπηδάει	νευριάζω	сердце поет сердце выпрыгивает	η καρδιά τραγουδάει η καρδιά μου χοροπηδάει	χαίρομαι πολύ φοβάμαι πολύ
54.	η καρδιά μου πετάει	έχω διάθεση ερωτική	ջըրօ զատըյնան սրոն	η καρδιά μου πετάει	νευριάζω	душа летает	η ψυχή πετάει	έχω καλή διάθεση (μπορεί να είναι και από την αγάπη)
55.	η καρδιά μου λιώνει	συντρίβω σωματικά και ψυχικά από την αγάπη	ջըրօ ընցնա	λιώνει η καρδιά	συντρίβομαι σωματικά και ψυχικά από την αγάπη	сердце тает	η καρδιά λιώνει	συντρίβομαι σωματικά και ψυχικά από την αγάπη
56.	έκαψε πολλές καρδιές	προκάλεσε ερωτικό πάθος	ծըյնրօ ջըրօ ժոժոճըրոհ	κυνήγησε πολλές καρδιές	προκάλεσε ερωτικό πάθος	сердце ед	αυτός που έφαγε καρδιές	προκάλεσε ερωτικό πάθος
57.	κερδίζω / κατακτώ την καρδιά	αποκτώ τη συμπάθεια ή την αγάπη του	ջըրօն Եյըժի Իսգըրցնա, ջըրօն	κατακτώ / κερδίζω την καρδιά	αποκτώ τη συμπάθεια ή την αγάπη του	покорить сердце, завоевать сердце	υποτάσσω/ κατακτώ την καρδιά	αποκτώ τη συμπάθεια ή την αγάπη του

	κάποιου		ծոցցծ					
58.	έχω κάποιον / κάτι στην καρδιά μου	τον αγαπώ	ցըրդց ծանծոց, ցըրծո ծցանց	είναι ζωγραφισμένος στην καρδιά μου, έχω κάποιον στην καρδιά μου	τον αγαπώ	в моем сердце	(έχω) στην καρδιά μου	τον αγαπώ
59.	βάζω το χέρι στην καρδιά	μιλώ με ειλικρίνεια	Խըրց ցըրդց ջըցծ	βάζω το χέρι στην καρδιά	μιλώ με ειλικρίνεια	положа руку на сердце	βάζοντας το χέρι στην καρδιά	μιλώ με ειλικρίνεια
60.	με το χέρι στην καρδιά	μιλώ με ειλικρίνεια	Խըրց ցըրդց ջըցծ	βάζω το χέρι στην καρδιά	μιλώ με ειλικρίνεια	положа руку на сердце	βάζοντας το χέρι στην καρδιά	μιλώ με ειλικρίνεια
61.	κάτι πλήγωσε την καρδιά μου	κάτι με στενοχώρησε	ցըրո ծջոց	κάτι πληγώνει την καρδιά μου	κάτι με στενοχωρεί	ранить сердце	πληγώνει την καρδιά	κάτι με στενοχωρεί
62.	γίνεται κομμάτια η καρδιά κάποιου	θλίβεται, λυπάται πολύ	ցըրո ոծսԵՅըցց	γίνεται κομμάτια η καρδιά κάποιου	θλίβεται, λυπάται πολύ	сердце разбито	η καρδιά τσακίζεται / είναι τσακισμένη	θλίβεται, λυπάται πολύ
63.	ματώνει η καρδιά κάποιου	θλίβεται, λυπάται πολύ	ցըրո ծոԵըց	λυπάται η καρδιά μου	θλίβεται, λυπάται πολύ	сердце кровотоцит	ματώνει η καρδιά	θλίβεται, λυπάται πολύ
64.	τρέμει η καρδιά μου	φοβάμαι μήπως συμβεί κάτι	ցըրո ծոցանցըցծ	τρέμει η καρδιά μου	φοβάμαι μήπως συμβεί κάτι	сердце дрожит	τρέμει η καρδιά μου	φοβάμαι μήπως συμβεί κάτι
65.	σφίγγω την καρδιά μου	προσπαθώ να φανώ ψύχραιμος, σκληρός	ցըրոց ցանցըցծ	σφίγγω την καρδιά μου	είμαι ψύχραιμος, σκληρός	окаменело сердце	κάνω πέτρα την καρδιά μου	είμαι ψύχραιμος, σκληρός
66.	κάνω πέτρα την καρδιά μου	προσπαθώ να φανώ ψύχραιμος, σκληρός	ցըրոց ցանցըցծ	κάνω πέτρα την καρδιά	προσπαθώ να φανώ / είμαι ψύχραιμος, σκληρός	окаменело сердце	κάνω πέτρα την καρδιά μου	είμαι ψύχραιμος, σκληρός
67.	ραγίζει η καρδιά μου	από τη θλίψη	ցըրո ցանցծծան	ραγίζει η καρδιά μου	από την αγάπη	_____	_____	_____

68.	ραγίζω / σπαράζω την καρδιά κάποιου	κάνω κάποιον να πονάει	გურს ვუსერავ, გურს ვუფრებ	ραγίζω / σπαράζω την καρδιά κάποιου	κάνω κάποιον να πονάει	разбить сердце	σπαράζω την καρδιά κάποιου	κάνω κάποιον να πονάει
69.	κάνω καρδιά	κάνω κουράγιο	გურს ვიმაგრებ, გურს ვიკვთებ გური არ გაიბეზო	δυναμώνω την καρδιά, κάνω καρδιά, μην τσακίζεις την καρδιά	κάνω κουράγιο	_____	_____	_____
70.	η καρδιά μου πάει να σπάσει	έχω μεγάλη αγωνία	გური მისკდება	η καρδιά μου σπάει	έχω μεγάλη αγωνία (συνήθως από φόβο)	разрывается сердце	η καρδιά μου σπάει	έχω μεγάλη αγωνία